

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-748

29.6.2026

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Brudd på opplysningsplikt i personforsikring – saklig grunn til å nekte innboforsikring? – fal. § 1B-3.

Sikredes uførepensjon- og uførekapitalforsikring ble sagt opp 8.11.19 under henvisning til at sikrede svikaktig hadde brutt opplysningsplikten ved avtaleinngåelsen. Foretaket nektet i etterkant sikrede å tegne innbo- og uføreforsikring. Finansklagenemnda Person kom i avgjørelse FinKN 2025-480 til at sikrede hadde brutt opplysningsplikten ved avtaleinngåelsen i 2019, men at sikrede ikke hadde utvist svik. I etterkant av nemndsavgjørelsen kontaktet sikrede foretaket på nytt med anmodning om å tegne innboforsikring. Foretaket nektet igjen sikrede å tegne innboforsikring og viste til at bruddet på opplysningsplikten utgjorde «andre særlige forhold» som gav foretaket rett til å nekte forsikring, jf. fal. § 1B-3 annet ledd annet pkt. Sikredes språkbruk og antall klagesaker ville også være å anse som slike «særlige forhold». Videre hadde foretakets utredning vist at sikrede hadde brutt opplysningsplikten overfor andre foretak, hvilket medførte at et kundeforhold med sikrede utgjorde en «særlig risiko», jf. fal. § 1B-3 annet ledd første punkt. Sikrede bestred at foretaket hadde saklig grunn til å nekte forsikring og viste blant annet til at nektelsen var i strid med den avsatte nemndavgjørelsen. Avslag gitt av andre foretak kunne heller ikke benyttes som avslagsgrunn, blant annet som følge av den manglende muligheten til å overprøve riktigheten av disse avslagene. Sikrede mente at språkbruken var saklig, og innenfor det som var akseptabelt. Sikrede hadde fått delvis medhold i nemnda i sin klage på avslaget gitt i 2019, og antall klagesaker kunne ikke sies å være et «særlig forhold» som gav rett til å nekte forsikring.

Finansklagenemnda Person kom i avgjørelse 2025-1296 til at foretaket ikke kunne nekte sikrede uføreforsikring og viste bl.a. til at dersom foretaket skulle kunne avslå å tilby fortsatt forsikring med henvisning til den brutte opplysningsplikten, ville retten til ny forsikring etter fal. § 13-3 være uten realitet. Foretaket aksepterte ikke avgjørelsen, og mente at den ikke endret deres beslutning om å nekte innboforsikring. Nemndas flertall kom til at brudd på opplysningsplikten sammen med stort antall meldte saker, samlet ga grunnlag for manglende tillit og at dette utgjorde en særlig grunn som ga foretaket grunnlag for å nekte forsikring. Flertallet kom videre til at nektelsen ikke kunne regnes som urimelig.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om at foretaket har kontraheringsplikt for innboforsikring, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 1B-3.

Sikrede tegnet uførepensjons- og uførekapitalforsikring i daværende Sparebank 1 Forsikring AS (nå Fremtind Forsikring AS) i 2019. Foretaket sa opp forsikringene 8.11.19 under henvisning til at sikrede svikaktig hadde brutt opplysningsplikten ved avtaleinngåelsen, ved at han hadde gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om egen helse.

Foretaket nektet etter dette sikrede å tegne innboforsikring, med begrunnelse i avslaget gitt 8.11.19.

Avslaget av 8.11.19 ble klaget inn til Finansklagenemnda. Finansklagenemnda Person kom i sin avgjørelse til at det ikke var sannsynliggjort at sikrede svikaktig hadde brutt opplysningsplikten ved avtaleinngåelsen. Nemnda kom likevel til at opplysningsplikten var brutt, og at sikrede var mer enn lite å laste, slik at foretaket hadde rett til å si opp forsikringen med 14 dagers varsel, jf. fal. § 13-3 første ledd første punktum:

Nemnda finner etter en samlet vurdering av spørsmål og svar i helseerklæringen, at det var sterkt klanderverdig at forsikrede ikke forsto at det skulle vært opplyst om spiserør, mv., søvnproblemer og andre psykiske plager, selv om disse lå tilbake i tid. I vurderingen er det lagt vekt på forsikredes egen forklaring om at han vurderte at opplysningene var bagatellmessige og ikke lenger relevante.

På denne bakgrunn legger nemnda til grunn at forsikrede er mer enn lite å legge til last for at opplysningsplikten er brutt, og foretaket hadde derfor rett til å si opp forsikringen med 14 dagers varsel, jf. fal. § 13-3 første ledd, første punktum. I tråd med dette plikter også foretaket i tråd med jf. fal. § 13-3 annet ledd, første punktum, å tilby forsikrede ny forsikring med eventuelle reservasjoner. Dersom forsikrede etter ny vurdering fra foretaket får avslag, eller er uenig i reservasjonen blir dette en ny sak som på vanlig måte kan klages inn til Finansklagenemnda.

Sikrede henvendte seg til foretaket på nytt etter nemndsavgjørelsen og ba om å få tegne uføre- og innboforsikring. Foretaket avslo 19.6.25 sikredes søknad om uføreforsikring. Sikrede klaget også dette avslaget inn til Finansklagenemnda. Nemnda kom i avgjørelse FinKN 2025-1296 til at foretaket ikke kunne nekte forsikring og viste til at dersom foretaket skulle kunne avslå å tilby fortsatt forsikring med henvisning til den brutte opplysningsplikten, ville retten til ny forsikring etter fal. § 13-3 være uten realitet. Nemnda bemerket videre at eventuelle uriktige opplysninger til andre foretak, eller at sikrede hadde flere dekninger som utgjorde mer enn 30 % av inntekten, ikke utgjorde saklig grunn for avslag i aktuelle sak.

Sikredes anmodning om å tegne innboforsikring ble avslått 23.6.25. Foretaket viste til at deres utredning hadde avdekket at sikrede hadde gitt uriktige opplysninger også til andre foretaket, og at det derfor anså kundeforholdet som en særlig risiko, jf. fal. § 1B-3 annet ledd første punktum. Videre viste foretaket til at bruddet på opplysningsplikten ved tegning av forsikring i 2019 var et særlig forhold som gav foretaket en saklig grunn til å nekte forsikring, jf. § 1B-3 annet ledd annet punktum. Foretaket bemerket videre at sikredes språkbruk og antall klagesaker utgjorde et dårlig utgangspunkt for inngåelse av et nytt avtaleforhold basert på tillitt mellom partene.

Sikrede krever rett til innboforsikring og anfører at foretaket har kontraheringsplikt.

Foretaket har etter fal. § 13-3 annet ledd første punktum plikt til å tilby ny forsikring, og ikke bare «vurdere» dette etter eget skjønn. Bestemmelsen gir riktignok adgang til å vurdere eventuelle helseopplysninger ved utforming av nytt tilbud, for eksempel gjennom reservasjoner eller premietillegg. Men dette gjelder medisinske forhold, og ikke spørsmål om tillitt eller påstått svik.

Finansklagenemnda Person har i FinKN 2025-1286 konkludert med at foretaket ikke kunne nekte ny uføreforsikring grunnet bruddet på opplysningsplikten. Foretaket har da heller ikke grunnlag for å nekte innboforsikring.

Det er rettssikkerhetsmessig problematisk dersom foretaket legger til grunn opplysninger og vurderinger fra andre foretak uten selvstendig etterprøving eller mulighet for kontradiksjon. Dersom dette legges til grunn som praksis, vil en kunde i realiteten bli permanent utestengt fra forsikringsmarkedet uten individuell vurdering. Foretaket kan ikke argumentere for at avslaget ikke er urimelig fordi sikrede kan tegne forsikring i et annet foretak, samtidig som det argumenterer for at deres utredning viser at sikrede har gitt uriktige opplysninger til andre foretak. Foretakets avslag er derfor i strid med fal. og FinKN 2025-480 og 2025-1286. Sikrede har ikke tegnet innboforsikring i et annet foretak, og har kun innhentet tilbud.

Oppsigelsen i 2019 ble dessuten gitt av Sparebank 1 Forsikring (liv), et annet foretak med et annet organisasjonsnummer. Dette bruddet på opplysningsplikten kan derfor ikke påberopes av foretaket som saklig grunn til å nekte forsikring.

Forsikringsforetaket anfører at det har rett til å nekte innboforsikring.

Et evt. kundeforhold utgjør en særlig risiko også hva gjelder skadeforsikringer, jf. fal. § 1B-3 annet ledd første punktum. Utredning har avdekket at sikrede har gitt uriktige opplysninger også til andre forsikringsforetak.

Bruddet på opplysningsplikten utgjør en særlig risiko som gir foretaket rett til å nekte forsikring, jf. fal. § 1B-3 annet ledd annet punktum. Foretaket viser i den forbindelse til FinKN 2011-381.

Antallet klagesaker senere år, og språkbruken sikrede etter hvert har benyttet, er et svært dårlig utgangspunkt for inngåelsen av et nytt avtaleforhold basert på tillit mellom partene. I sikredes brev til Finansklagenemnda bruker han uttrykk som «sabotasje», «obstruktiv fremferd» mv. om foretakets saksbehandling, og han hevder at foretaket opptrer «systematisk rettsstridig». Dette er beskrivelser foretaket ikke kjenner seg igjen i, og dette er lite egnet til å skape den nødvendige tillit mellom partene som et kundeforhold krever.

I vurderingen av at avslaget ikke kan regnes som urimelig, er det også vektlagt at et avslag på forsikring vanskelig kan sies å ramme sikrede i særlig grad. Selv om han er uønsket som kunde i noen foretak, vil han enkelt kunne tegne en innboforsikring i et annet foretak. Foretaket antar videre at sikrede allerede har tegnet slik forsikring som følge av at han fikk avslag fra foretaket.

Foretaket har ikke akseptert FinKN 2025-1296 fordi sikrede er en uønsket risiko. Som foretaket antok, har sikrede nå fremmet krav som følge av uførhet.

Foretaket har rett til å påberope et avslag gitt av Sparebank 1, da Sparebank 1 har fusjonert med DNB til Fremtind.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan nekte klager å tegne innboforsikring i medhold av fal. § 1B-3.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Thomas Myran, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Bestemmelsen i fal. § 1B-3 ble tilføyd ved lov 18. februar 2022 nr. 5, og viderefører tidligere bestemmelser i forsikringsavtaleloven § 12-12 for personforsikring og likelydende bestemmelse i fal. § 3-10 for skadeforsikring. Fal. § 1B-3 første og annet ledd angir:

Forsikringsforetaket kan ikke uten saklig grunn nekte noen på vanlige vilkår en forsikring som foretaket ellers tilbyr allmennheten.

Forhold som medfører en særlig risiko, skal regnes som saklig grunn, forutsatt at det er en rimelig sammenheng mellom den særlige risikoen og avslaget. Andre særlige forhold utgjør saklig grunn når de medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte.

Sikrede er nektet innboforsikring. Det synes ikke bestridt at dette er en forsikring med «vanlige vilkår» som foretaket ellers tilbyr allmennheten. Foretaket må derfor ha en «saklig grunn» for å nekte forsikring, jf. fal. § 1B-3 første ledd.

Forhold som medfører en «særlig risiko», skal regnes som en saklig grunn til å nekte forsikring, jf. fal. § 1B-3 annet ledd første punktum. Foretaket har anført at sikredes brudd på opplysningsplikten overfor andre forsikringsforetak utgjør en slik særlig risiko. Ot.prp. nr. 41 (2007–2008) s. 100 synes imidlertid å forutsette at risikofaktorer knyttet til søkerens adferd og

andre forhold som har betydning for tilliten til vedkommende skal vurderes etter annet ledd annet punktum og ikke etter første punktum, jf. Bull/Wilhelmsen, Forsikringsrett, 2. utg., 2024, s. 155.

Etter fal. § 1B-3 annet ledd annet punktum kan «andre særlige forhold» utgjøre saklig grunn «når det medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte».

Formuleringen «særlige forhold» benyttes også om foretakets rett til oppsigelse etter fal. § 3-7 og unnlatelse av å fornye etter fal. § 3-5. Med samme ordlyd må utgangspunktet være at reglene skal tolkes på samme måte, slik at om foretaket har rett til å si opp/unnlate å fornye, har det også rett til å nekte å tegne ny forsikring. Konsekvenshensyn tilsier også en slik løsning.

Forarbeidene til fal. § 3-7 tilsier at fundamentale risikoendringer eller bortfall av tillitsforhold er «særlige forhold» hvor oppsigelse vil være rimelig, jf. NOU 1987:24 s. 63. I dette tilfellet foreligger det ikke fundamentale risikoendringer, men foretaket anfører bortfall av tillit pga. brudd på opplysningsplikten ved tegning av personforsikring.

Brudd på opplysningsplikten i personforsikring er et forhold som gir foretaket rett til å si opp forsikringen etter fal. § 13-3 såfremt vedkommende var mer enn lite å laste. Dette var tilfelle i sikredes sak med brudd på opplysningsplikten, hvor en uføreforsikring ble sagt opp. I utgangspunktet vil rett til oppsigelse som nevnt også gi rett til å nekte videre forsikring. Fal. § 13-3 har imidlertid særlige regler om rett til videreføring av forsikring på andre vilkår, også om vedkommende er mer enn lite å laste. En tilsvarende rett gjelder ikke for skadeforsikring. FinKN 2025-1286 er derfor ikke avgjørende i skadeforsikring. Et tilsvarende brudd i skadeforsikring kunne gitt grunnlag for å nekte forsikring etter fal. § 1B-3.

I denne saken dreier det seg imidlertid om to forskjellige foretak og innbo-foretaket kan ikke uten videre påberope seg brudd på opplysningsplikten under en annen forsikring som avslagsgrunn. Forarbeidene åpner imidlertid for at bortfall av tillitsforhold kan gi en slik rett, jf. ovenfor og også Wilhelmsen: Forsikringsselskapenes kontraheringsplikt – nye regler eller keiserens nye klær, s. 20. Lojal oppfyllelse av opplysningsplikten er et helt sentralt element i tillitsforholdet mellom foretaket og kunden. Hvis foretaket ikke kan stole på at kunden gir riktige opplysninger, vil dette gjøre det vanskelig å fastsette riktig premie, som jo er basert delvis på opplysningsplikten. Foretaket kan heller ikke stole på at kunden vil gi riktige opplysninger under skadeoppgjøret. Ser man brudd på opplysningsplikten i sammenheng med et stort antall meldte saker, mener flertallet dette samlet gir grunnlag for manglende tillit. Dette må utgjøre en særlig grunn som gir foretaket grunnlag for å nekte forsikring, jf. også FinKN 2023-800.

I utgangspunktet følger det av forarbeidene at oppsigelse ved manglende tillit må regnes for «rimelig». Det samme må da gjelde for nektelse. I tillegg kommer at foretaket viser til at sikrede kan tegne innboforsikring i annet foretak, og dette er ikke bestridt av sikrede. Flertallet mener derfor nektelsen ikke kan regnes som urimelig.

Nemndas mindretall, Fanny Helle, bemerker:

Mindretallet har kommet til at foretaket ikke kan nekte klager å tegne innboforsikring etter fal. § 1B-3.

Slik saken er opplyst, mener mindretallet at foretaket ikke har «saklig grunn» til å nekte klager forsikring. Et brudd på opplysningsplikten ved tegning av en annen forsikring flere år tilbake i tid, er etter mindretallets syn ikke tilstrekkelig til at lovens vilkår for å nekte klager forsikring nå er oppfylt. Mindretallet kan ikke se at det er dokumentert andre forhold i saken som tilsier at foretaket har saklig grunn til å nekte klager å tegne innboforsikring. Heller ikke når et brudd på

opplysningsplikten sees i sammenheng med antall klagesaker som foretaket har vist til, foreligger det «saklig grunn».

Mindretallet mener derfor at klager må gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Thomas Myran (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).